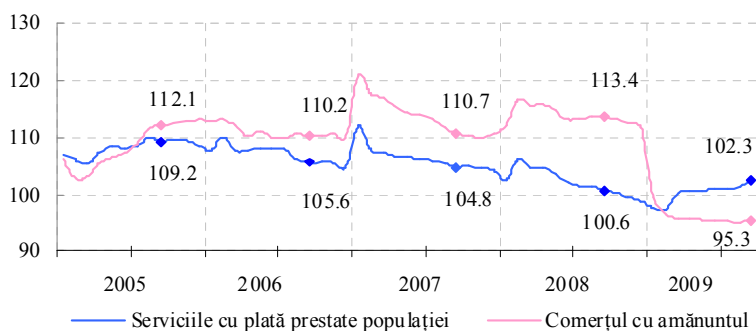

BULETIN LUNAR nr. 9* 2009*Septembrie***Sectorul real***

Comerțul cu amănuntul, desfășurat prin unitățile comerciale în luna septembrie 2009, a totalizat 1827.7 mil. lei, înregistrând o scădere reală cu 2.9 la sută față de luna corespunzătoare a anului precedent. De la începutul anului curent volumul vânzărilor a

constituit 14400.5 mil. lei, consemnând o scădere cu 4.7 la sută (graficul nr. 1).

Graficul nr.1. Evoluția comerțului cu amănuntul și a serviciilor prestate populației, % (de la începutul anului, față de pe perioada similară a anului precedent).

În ianuarie-septembrie 2009 unitățile comerciale cu proprietate privată au înregistrat o scădere a vânzărilor cu 6.8 la sută, realizând 66.0 la sută din totalul comerțului cu amănuntul, iar unitățile cu proprietate mixtă (cu participarea capitalului străin) și străină (30.0 la sută din totalul vânzărilor) au consemnat o creștere cu

1.5 la sută. În proprietatea publică pe parcursul perioadei analizate s-a menținut o evoluție descendentă a vânzărilor cu amănuntul, care a fost în termeni reali cu 11.8 la sută inferioară celei din perioada similară a anului 2008.

Valoarea **serviciilor cu plată prestate populației** de către întreprinderile oficial înregistrate în luna septembrie 2009 a constituit 1104.2 mil. lei, crescând în termeni reali cu 9.3 la sută față de luna similară a anului precedent. De la începutul anului 2009 volumul acestora a totalizat 9241.2 mil. lei, majorându-se cu 2.3 la sută față de perioada respectivă a anului precedent (graficul nr. 1). Serviciile prestate de unitățile cu proprietate publică au fost preponderente, constituind 33.6 la sută din totalul serviciilor și s-au diminuat cu 14.4 la sută față de perioada respectivă a anului precedent. Cel mai mare ritm de creștere (cu 50.0 la sută) a fost înregistrat în unitățile cu proprietatea mixtă (cu participarea capitalului străin) și străină, urmate de cele cu proprietate mixtă (publică și privată) – cu 34.1 la sută, asigurând 29.0 și 5.6 la sută, respectiv, din totalul serviciilor.

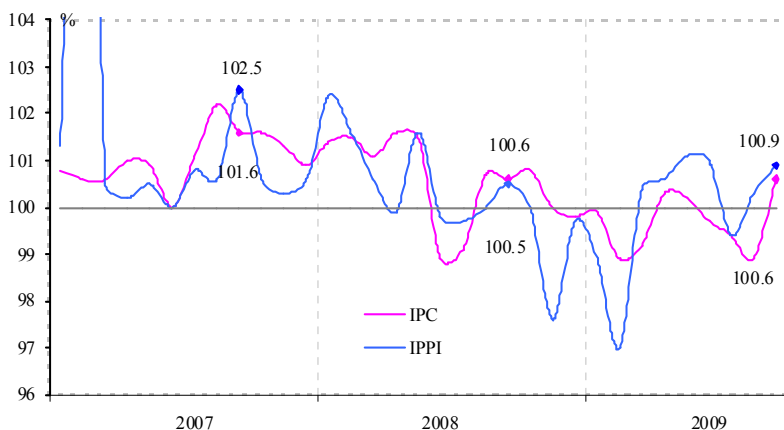
Nivelul inflației

În luna septembrie 2009 prețurile de consum au crescut față de luna august 2009 cu 0.6 la sută, inclusiv la produsele alimentare cu 1.2 la sută, la mărfurile nealimentare cu 0.6 la sută, iar la serviciile prestate populației prețurile au scăzut cu 0.3 la sută (graficul nr. 2).

* În baza informației Biroului Național de Statistică, pe întreprinderile și organizațiile supuse evidenței lunare

La **produsele alimentare** cele mai importante creșteri de prețuri au fost înregistrate la ouă dietetice – cu 13.3 la sută; zahăr – cu 8.7 la sută; legume proaspete – cu 6.5 la sută; pește și conserve din pește, citrice – cu câte 2.8 la sută fiecare; lapte și produse lactate – cu 0.5 la sută;

Graficul nr. 2. Evoluția lunară a indicelui prețurilor de consum (IPC) și a indicelui prețurilor producției industriale (IPPI)

carne, preparate și conserve din carne – cu 0.4 la sută. Cele mai mari reduceri de prețuri, în comparație cu luna precedentă, au fost înregistrate la struguri – cu 14.4 la sută; cartofi – cu 6.2 la sută; produse de morărit și panificație și ulei vegetal – cu câte 0.1 la sută fiecare.

În categoria **mărfurilor nealimentare** majorări de prețuri au fost înregistrate la medicamente – cu 1.8 la sută; combustibil – cu 1.3 la sută; articole de galanterie,

tricotaje, articole de tutungerie și televizoare – cu câte 0.6 la sută fiecare; articole de cosmetică – cu 0.5 la sută; mașini de spălat – cu 0.3 la sută; materiale de construcții, confecții, mobila, frigider și congelatoare – cu câte 0.2 la sută fiecare. Reduceri de prețuri s-au înregistrat la încălțăminte – cu 0.4 la sută, autoturisme – cu 0.3 la sută.

În grupul **serviciilor prestate populației** au fost înregistrate scăderi la tarifele pentru serviciile comunal locative – cu 1.0 la sută; alimentația publică – cu 0.5 la sută; telecomunicații – cu 0.1 la sută. Totodată, majorări de prețuri s-au înregistrat la învățământ – cu 4.8 la sută; servicii rituale – cu 3.4 la sută; servicii hoteliere – cu 1.0 la sută; reparația și întreținerea locuințelor – cu 0.4 la sută; servicii de igienă și cosmetică – cu 0.3 la sută; confecționarea și repararea încălțăminte, confecționarea și reparația mobilei – cu câte 0.2 la sută fiecare.

De la începutul anului 2009 prețurile de consum au scăzut cu 2.9 la sută, inclusiv la produsele alimentare cu 9.5 la sută, în timp ce la mărfurile nealimentare și la serviciile prestate populației prețurile au crescut cu 0.4 și 0.6 la sută, respectiv.

Tabelul nr. 1. Contribuția componentelor IPC, %

	august 2009/ iulie 2009		septembrie 2009/ august 2009	
	contribuția	contribuția / IPC	contribuția	contribuția / IPC
IPC	-1.1	100%	0.6	100%
Produse alimentare	-1.0	90.9	0.4	66.7
Mărfuri nealimentare	-0.1	9.1	0.3	50.0
Servicii cu plată	0.0	0.0	-0.1	-16.7

Sursa: BNS și BNM

Nivelul inflației în luna septembrie 2009 față de luna septembrie 2008 a constituit minus 2.3 la sută, inclusiv la produsele alimentare – minus 8.2 la sută, la mărfurile nealimentare – minus 1.1 la sută și la serviciile prestate populației – 3.5 la sută.

Contribuția elementelor la formarea indicelui prețurilor de consum este prezentată în tabelul nr. 1.

În luna septembrie 2009 **prețurile producției industriale** au crescut cu 0.9 la sută față de luna august 2009 (graficul nr. 2). În activitatea de bază – industria prelucrătoare prețurile au crescut cu 1.0 la sută. Cele mai mari creșteri au fost consemnate în următoarele activități: fabricarea zahărului – cu 11.2 la sută; producția de piei, de articole din piele și fabricarea încălțăminte – cu 3.2 la sută; fabricarea vinului, fabricarea hârtiei și a cartonului – cu câte 2.6 la sută fiecare; fabricarea produselor textile – cu 2.5 la sută; fabricarea produselor de tutun, prelucrarea lemnului și fabricarea articolelor din lemn – cu câte 1.7 la sută fiecare; fabricarea de articole de îmbrăcăminte, prepararea și vopsirea blănurilor – cu 0.6 la sută; producția altor produse din minerale nemetalifere – cu 0.5 la sută.

Totodată, au fost consemnate reduceri ale prețurilor în activitățile: prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor – cu 10.8 la sută; edituri, poligrafie și reproducerea materialelor informative – cu 4.7 la sută; fabricarea băuturilor alcoolice distilate – cu 1.9 la sută; fabricarea produselor finite din metal, exclusiv producția de mașini și utilaje – cu 1.8 la sută; industria metalurgică – cu 1.3 la sută; producția de aparatură și instrumente medicale, de precizie, optice și producția de ceasuri – cu 0.5 la sută.

La energia electrică și termică, gaze și apă prețurile au rămas la nivelul celor din luna august 2009, în timp ce în industria extractivă prețurile au crescut cu 0.1 la sută.

Față de luna septembrie 2008 prețurile producției industriale au scăzut cu 3.2 la sută, iar de la începutul anului 2009 – cu 0.6 la sută.

Indicele prețurilor producției industriale destinate pieței interne în luna septembrie 2009 s-a majorat cu 0.7 la sută față de luna august 2009. De la începutul anului curent, prețurile producției industriale destinate pieței interne s-au micșorat cu 1.7 la sută și față de luna septembrie 2008 – cu 3.1 la sută.

Instrumentele politicii monetare

În luna septembrie 2009 principalele tendințe monetare au fost determinate de extinderea excesului de lichiditate a băncilor, ca rezultat al eliberării parțiale a rezervelor obligatorii menținute de către bănci la Banca Națională a Moldovei (ca urmare a diminuării normei rezervelor în MDL și în valută liber convertibilă).

Activitatea de creditare

În luna septembrie Banca Națională a Moldovei a acordat băncilor licențiate credite în sumă de 136.2 mil. lei, inclusiv pentru creditarea agenților economici din sectorul real al economiei – 134.2 mil. lei și pentru menținerea lichidității băncilor – 2.0 mil. lei.

Creditele au fost acordate la rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, care pe parcursul lunii s-a diminuat de la 7.0 până la 5.0 la sută anual.

În luna de referință suma creditelor rambursate a constituit 5.5 mil. lei, inclusiv din creditele

acordate băncilor pentru creditarea sectorului real al economiei – 5.0 mil. lei.

La 30 septembrie 2009 datoria creditoare a băncilor licențiate față de Banca Națională a Moldovei a totalizat 1736.5 mil. lei, fiind constituită din creditele acordate băncilor pentru completarea lichidităților în sumă de 889.9 mil. lei, pentru creditarea sectorului real al economiei – în sumă de 823.7 mil. lei și pentru creditarea cooperativelor de construcție a locuințelor (credite acordate în anii precedenți) – în sumă de 22.9 mil. lei.

La 30 septembrie 2009 comparativ cu finele lunii precedente, soldul creditelor acordate băncilor s-a majorat cu 130.7 mil. lei, sau cu 8.1 la sută.

Operațiuni REPO de cumpărare

În luna septembrie operațiuni REPO de cumpărare nu s-au efectuat. Soldul acestora la 30 septembrie 2009 a constituit 25.0 mil. lei la prețul de cumpărare, față de 112.0 mil. lei în luna august 2009. Rambursările REPO în luna de referință au totalizat 89.2 mil. lei la prețul de revânzare, inclusiv 63.3 mil. lei rambursate înainte de termen.

Facilitățile permanente

În luna septembrie 2009 băncile au apelat la facilitatea de depozit overnight, în timp ce facilitatea de creditare nu a fost solicitată.

Pe parcursul lunii băncile autorizate au depus la BNM depozite overnight în sume ce au variat între 1547.0 și 2530.0 mil. lei. Soldul mediu zilnic al depozitelor overnight s-a cifrat la 2107.3 mil. lei, fiind în creștere cu 664.3 mil. lei, sau cu 46.0 la sută față de luna precedentă.

Rezervele obligatorii

Rezervele obligatorii în MDL aferente perioadei de urmărire a mijloacelor atrase 6 – 20 septembrie 2009, menținute de bănci în perioada 21 septembrie – 5 octombrie 2009, s-au cifrat la 994.0 mil. lei, fiind în scădere cu 230.5 mil. lei, sau cu 18.8 la sută față de perioada de urmărire 6 – 20 august 2009, menținute de către bănci în perioada 21 august 2009 – 5 septembrie 2009. Diminuarea rezervelor obligatorii în lei moldovenești a fost cauzată de micșorarea normei rezervelor obligatorii în perioadele comparate, de la 10.0 până la 8.0 la sută din baza de calcul.

Rezervele obligatorii în VLC la 30 septembrie 2009 au constituit 43.8 mil. USD și 48.6 mil. EUR, fiind în scădere cu 23.5 mil. USD și 25.7 mil. EUR, sau cu 34.9 și 34.6 la sută, respectiv, față de finele lunii precedente.

Evoluția descrescătoare a rezervelor obligatorii în valută liber convertibilă se datorează atât diminuării normei de constituire a rezervelor obligatorii (de la 12.0 până la 8.0 la sută din baza de calcul), precum și a volumului mijloacelor atrase. Astfel, în perioada de urmărire 06 – 20 septembrie 2009 comparativ cu perioada 6 – 20 august 2009 mijloacele atrase în dolari SUA s-au micșorat cu 17.1 mil. dolari SUA, sau cu 3.0 la sută, iar mijloacele atrase de sistemul bancar în euro – cu 12.1 mil. EUR, sau cu 2.2 la sută.

Ratele dobânzilor

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei, luând în considerație evoluția indicatorilor monetari și macroeconomici, inclusiv a nivelului inflației, în ședința din 3 septembrie 2009 a aprobat ratele dobânzilor la instrumentele monetare ale BNM (cu aplicare din 8.09.2009):

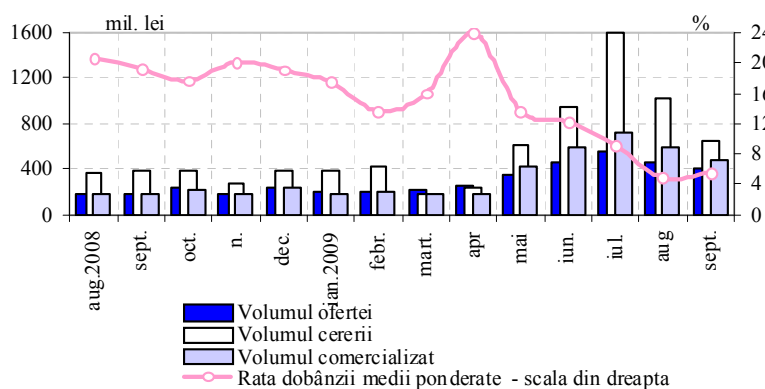
- **rata de bază** aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt – 5.0 la sută anual (în reducere cu 2.0 puncte procentuale);
- rata la creditele overnight – 7.5 la sută anual (în reducere cu 2.0 puncte procentuale);
- rata la depozitele overnight acceptate de Banca Națională a Moldovei – 2.0 la sută anual.

Rata de bază la creditele acordate pe termen lung (mai mare de 5 ani) a fost aprobată în mărime de 5.0 la sută anual (în reducere cu 2.0 puncte procentuale).

Pietele financiare

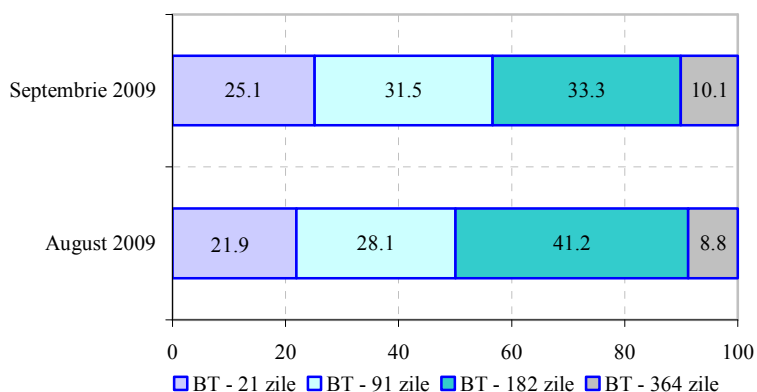
Volumul ofertei Ministerului Finanțelor s-a redus cu 10.3 la sută față de luna august și a totalizat 409.0 mil. lei, fiind structurată în continuare în bonuri de trezorerie de 21, 91, 182 și

Graficul nr. 3. Totalul licitațiilor de comercializare a VMS pe piața primară

364 zile (graficul nr. 3). Volumul cererii din partea participanților la licitații a însumat 641.6 mil. lei, situându-se în continuare peste nivelul ofertei, dar fiind în scădere față de luna august cu 37.7 la sută, acoperind oferta de 1.6 ori. Volumul de VMS acceptate spre comercializare în luna septembrie de către Ministerul Finanțelor a depășit cu 19.0 la sută oferta anunțată și a totalizat 486.6 mil. lei, fiind în scădere cu 106.2 mil. lei față de luna anterioară.

Graficul nr. 4. Structura VMS comercializate pe piața primară, %

În luna septembrie 2009, comparativ cu luna anterioară, volumul VMS procurate de către investitorii nebancari s-a majorat de la 14.4 până la 14.9 mil. lei. Ponderea acestora în volumul total plasat a constituit 3.1 la sută.

Termenul mediu ponderat de circulație al VMS emise în luna de gestiune s-a diminuat de la 135 până la 129 zile, ca urmare a majorării ponderii titlurilor de 21 și 91 zile și a reducerii ponderii titlurilor de 182 zile (graficul nr. 4).

Rata medie ponderată nominală la bonurile de trezorerie plasate pe piața primară în perioada de gestiune a înregistrat 5.52 la sută anual, față de 4.84 la sută anual în luna august 2009.

Datoria Guvernului Republicii Moldova contractată de la Banca Națională a Moldovei

La 30 septembrie 2009 datoria statului față de BNM nu s-a modificat comparativ cu luna anterioară și a constituit 2213.4 mil. lei.

Valorile mobiliare de stat obținute în portofoliul propriu al BNM, ca rezultat al reemisiunilor efectuate în luna de raportare, au avut scadența de 91 zile. Ratele dobânzilor la titlurile emise au fost cuprinse între 3.44 și 6.19 la sută anual. Rata medie ponderată a dobânzii la VMS deținute în portofoliu la 30 septembrie 2009 a înregistrat nivelul de 6.09 la sută anual – cu 2.30 puncte procentuale în diminuare față de nivelul consemnat la finele lunii august 2009. Scadența medie a valorilor mobiliare de stat din portofoliu în ultima zi a lunii de referință a constituit 42 de zile, cu 2 zile mai mică decât în luna precedentă.

Ca rezultat al reflectării dobânzilor calculate și al evaluării VMS deținute în portofoliul BNM la prețurile de piață, valoarea de bilanț a datoriei statului la 30 septembrie 2009 s-a cifrat la 2234.4 mil. lei.

Depozite plasate la Banca Națională a Moldovei

La 30 septembrie 2009 soldul depozitelor plasate de către Ministerul Finanțelor la BNM a totalizat 11.0 mil. lei. Comparativ cu sfârșitul lunii precedente, soldul depozitelor s-a majorat cu 5.0 mil. lei, ca rezultat al plasării depozitelor în suma menționată.

Rata medie ponderată la depozitele în sold la 30 septembrie 2009 a constituit 18.14 la sută anual, diminuându-se cu 1.94 puncte procentuale față de finele lunii precedente. Termenul mediu la depozitele în sold a fost de 227 zile.

Activitatea băncilor pe piața monetară

În luna septembrie 2009 volumul tranzacțiilor pe piața interbancară a însumat 32.1 mil. lei, fiind în creștere cu 31.4 mil. lei față de luna precedentă.

Volumul creditelor/depozitelor interbancare în luna septembrie 2009 a însumat 27.7 mil. lei. Volumul principal al creditelor și depozitelor interbancare în luna septembrie curent s-a înregistrat pe scadența de peste 3 luni. Rata medie a dobânzii la creditele/depozitele interbancare a constituit 9.65 la sută anual, iar termenul mediu ponderat al tranzacțiilor – 91 zile.

În luna septembrie 2009 volumul total al tranzacțiilor de vânzare-cumpărare cu VMS ***pe piața secundară*** a constituit 4.4 mil. lei, consemnând o creștere de 3.7 mil. lei față de luna precedentă. Rata nominală medie ponderată a profitului la VMS comercializate pe piața secundară a constituit 7.43 la sută anual, fiind în creștere cu 1.44 puncte procentuale, în condițiile majorării termenului mediu ponderat până la scadența de la 121 zile în luna precedentă până la 206 zile în luna gestionară.

Operațiuni REPO interbancare în perioada de analiză nu au fost înregistrate.

Ratele de referință pe piața interbancară la sfârșitul lunii septembrie 2009 au înregistrat următoarele valori: rata de referință CHIBOR overnight – 6.56 la sută și CHIBID overnight – 2.68 la sută, comparativ cu 8.51 și, respectiv, 3.86 la sută anual la sfârșitul lunii august.

Piața creditelor și a depozitelor

Soldul creditelor în economie* s-a majorat cu 31.7 mil. lei (0.1 la sută) față de finele lunii august 2009, constituind 23505.4 mil. lei la sfârșitul lunii septembrie 2009. Această evoluție s-a datorat creșterii soldului creditelor acordate în valută străină (exprimate în MDL) cu 207.9 mil. lei (2.1 la sută). În același timp, soldul creditelor în moneda națională a scăzut cu 176.2 mil. lei (1.3 la sută).

Micșorarea soldului **creditelor în MDL** s-a produs ca urmare a scăderii soldurilor creditelor acordate persoanelor fizice cu 139.7 mil. lei (3.4 la sută), sectorului privat – cu 23.5 mil. lei

Tabelul nr. 2. **Indicatorii pieței creditelor** (mil. lei)

	Sold la sfârșit de perioadă			Credite				
	total	în MDL	în valută străină	total	în MDL		în valută străină	
					volumul	rata dobânzii %	volumul	rata dobânzii %
Decembrie 2008	25122.6	14779.9	10342.7	2217.8	1620.6	22.55	597.2	14.56
Ianuarie 2009	24186.1	14556.0	9630.1	870.4	510.3	23.25	360.1	13.20
Februarie	24275.5	14529.9	9745.6	1318.9	803.2	22.93	515.7	14.06
Martie	24660.8	14535.6	10125.2	1352.5	729.3	23.13	623.2	13.30
Aprilie	24586.7	14363.8	10222.9	1035.0	562.8	22.57	472.2	12.85
Mai	24381.8	14081.8	10300.0	979.2	446.5	22.23	532.7	13.11
Iunie	23847.3	13595.2	10252.1	1093.6	597.7	18.94	495.9	13.09
Iulie	23577.6	13567.2	10010.4	1086.7	651.5	17.97	435.2	12.71
August	23473.7	13436.4	10037.3	1110.7	566.3	17.65	544.4	12.70
Septembrie	23505.4	13260.2	10245.2	1366.5	703.0	19.04	663.5	11.89

(0.3 la sută), altor organizații care practică unele operațiuni financiare – cu 8.9 mil. lei (0.9 la sută) și întreprinderilor de stat – cu 4.1 mil. lei (1.6 la sută).

Soldul creditelor în valută străină a înregistrat o majorare determinată de creșterea soldului creditelor acordate sectorului privat cu 179.1 mil. lei (2.1 la sută), persoanelor fizice – cu 15.1 mil. lei (1.9 la sută) și altor organizații care practică

unele operațiuni financiare – cu 14.0 mil. lei (1.7 la sută), în timp ce soldul creditelor acordate întreprinderilor de stat au scăzut 0.3 mil. lei (0.4 la sută).

Exprimat în dolari SUA, soldul creditelor în valută străină a constituit 890.5 mil. USD, micșorându-se cu 4.6 mil. USD (0.5 la sută) față de luna august 2009.

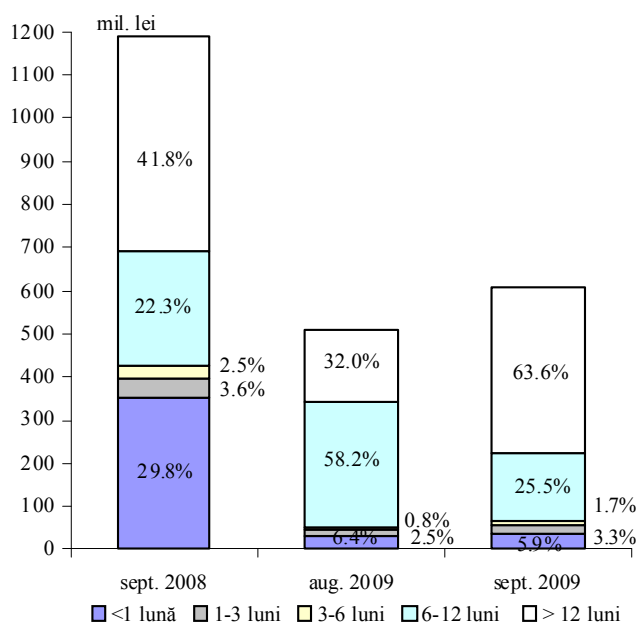
Volumul creditelor acordate în MDL în luna septembrie 2009 a constituit 703.0 mil. lei, majorându-se cu 136.7 mil. lei, sau cu 24.1 la sută față de luna precedentă.

Ponderea creditelor acordate persoanelor juridice din volumul total al creditelor acordate în moneda națională a constituit 86.7 la sută.

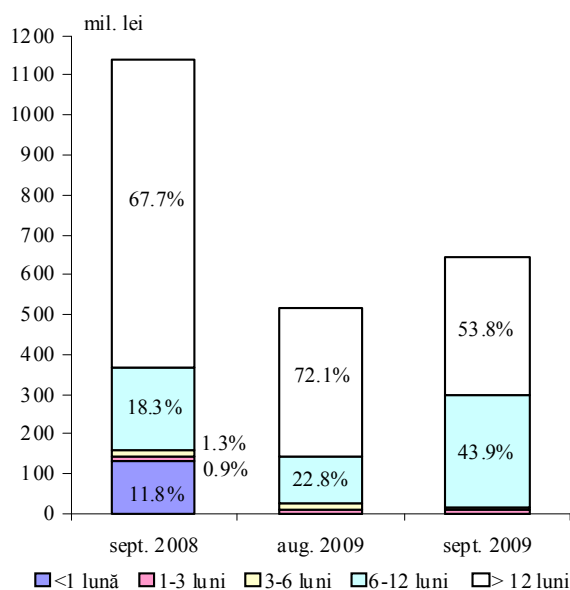
* Conform metodologiei FMI, din totalul creditelor în economie (inclusiv dobânda calculată la credite și la creditele băncilor aflate în proces de lichidare) sunt excluse creditele interbancare și creditele acordate Guvernului.

Cele mai solicitate de către persoanele juridice au fost creditele cu termenul de peste 12 luni, fiind acordate cu o rată medie a dobânzii de 19.09 la sută în volum de 387.6 mil. lei.

Graficul nr. 5. Structura creditelor în MDL acordate persoanelor juridice de către bănci

Graficul nr. 6. Structura creditelor în valută străină acordate persoanelor juridice de către bănci

Ponderea acestora în volumul total al creditelor în moneda națională acordate persoanelor juridice a constituit 63.6 la sută, majorându-se cu 31.6 puncte procentuale față de luna august 2009. În același timp, volumul creditelor cu termenul de la 6 până la 12 luni a scăzut cu 136.9 mil. lei, a căror pondere s-a diminuat cu 32.7 puncte procentuale (graficul nr. 5).

În luna septembrie 2009 *rata medie a dobânzii la creditele acordate în moneda națională* s-a majorat cu 1.39 puncte procentuale, până la nivelul de 19.04 la sută, ca rezultat al creșterii ratei medii la creditele acordate persoanelor juridice cu 1.50 puncte procentuale, până la nivelul de 18.28 la sută. În același timp, comparativ cu luna precedentă, rata medie la creditele acordate persoanelor fizice a scăzut cu 0.46 puncte procentuale, până la nivelul de 23.96 la sută.

Volumul *creditelor în valută străină* acordate persoanelor juridice a constituit 644.0 mil. lei (echivalentul a 57.2 mil. USD, majorându-se cu 11.0 mil. USD față de luna august 2009). În componența acestora, creditele cu termenul de peste 12 luni au rămas preponderente (53.8 la sută din total, micșorându-se cu 18.3 puncte procentuale față de nivelul lunii august 2009), fiind acordate cu o rată medie a dobânzii de 12.18 la sută (graficul nr. 6). Totodată, ponderea creditelor acordate cu termenul de la 6 până la 12 luni a crescut cu 21.1 puncte procentuale, alcătuind 43.9 la sută din total.

Rata medie a dobânzii la creditele în valută străină acordate persoanelor juridice a scăzut cu 0.78 puncte procentuale față de lună precedentă, constituind 11.57 la sută în luna septembrie 2009.

La finele lunii septembrie 2009 **soldul depozitelor** în sistemul bancar a însumat 22318.7 mil. lei, majorându-se cu 307.3 mil. lei (1.4 la sută) față de luna precedentă, ca rezultat al creșterii soldului depozitelor în moneda națională cu 19.1 mil. lei (0.2 la sută) și a soldului depozitelor în valută străină – cu 288.2 mil. lei (2.7 la sută).

Soldul depozitelor la vedere a constituit 6632.5 mil. lei, majorându-se cu 121.2 mil. lei față de luna august 2009 și reprezentând 29.7 la sută din soldul total al depozitelor.

Tabelul nr. 3. Indicatorii pieței depozitelor la termen (mil. lei)

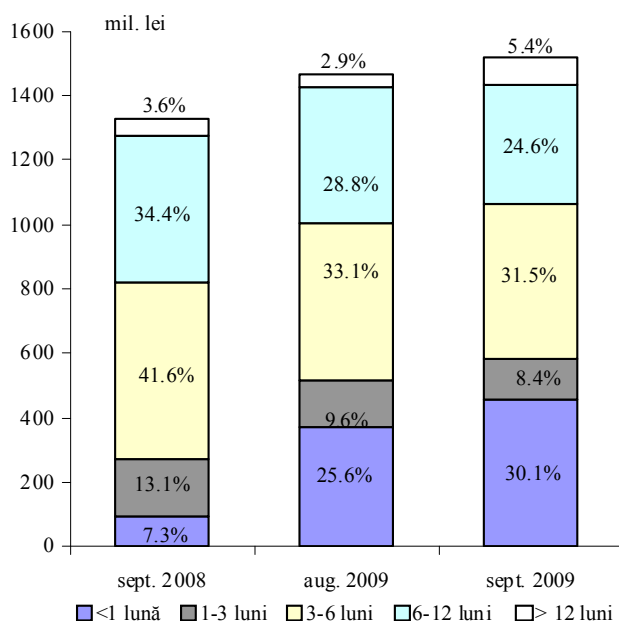
	Sold la sfârșit de perioadă			Depozite				
	total	în MDL	în valută străină	total	în MDL		în valută străină	
					volumul	rata dobânzii %	volumul	rata dobânzii %
Decembrie 2008	18103.6	10148.0	7955.6	3822.9	2181.1	19.75	1641.8	12.09
Ianuarie 2009	17632.2	9932.3	7699.9	3004.1	1536.5	20.69	1467.6	11.81
Februarie	17343.8	9383.8	7960.0	2902.8	1360.8	19.84	1542.0	11.67
Martie	16757.9	8192.9	8565.0	3385.1	1257.5	19.36	2127.6	10.18
Aprilie	16693.7	7825.4	8868.3	2650.4	1044.6	18.72	1605.8	9.66
Mai	16698.7	7726.3	8972.4	3249.6	1660.2	16.04	1589.4	9.70
Iunie	16409.7	7620.0	8789.7	3716.6	1946.2	15.04	1770.4	8.16
Iulie	15515.4	7271.6	8243.8	3188.4	1718.1	14.85	1470.3	6.72
August	15500.1	7280.2	8219.9	3166.8	1467.8	12.99	1699.0	5.62
Septembrie	15686.2	7201.4	8484.8	3243.4	1517.1	10.77	1726.3	4.88

Soldul depozitelor la termen a însumat 15686.2 mil. lei, majorându-se cu 186.1 mil. lei (1.2 la sută).

Soldul depozitelor la termen în MDL a constituit 7201.4 mil. lei la sfârșitul lunii septembrie 2009, micșorându-se cu 78.8 mil. lei (1.1 la sută) față de luna precedentă, ca urmare a descreșterii soldului depunerilor în MDL ale persoanelor fizice cu 35.7 mil. lei (0.6 la sută), precum și a soldului depozitelor agenților economici – cu 43.1 mil. lei

(3.7 la sută).

Graficul nr. 7. Structura depozitelor la termen în MDL atrase de bănci

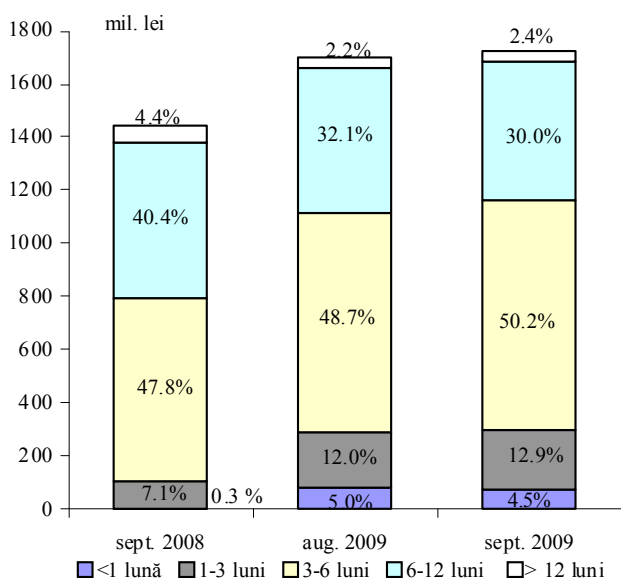
Soldul depozitelor la termen în valută străină s-a majorat cu 264.9 mil. lei (3.2 la sută), constituind 8484.8 mil. lei.

Volumul depozitelor atrase la termen în MDL în luna septembrie 2009 a constituit 1517.1 mil. lei, fiind cu 49.3 mil. lei superior celui din luna august 2009. Această creștere a fost determinată de sporirea volumului depozitelor atrase de la persoanele juridice cu 83.3 mil. lei (15.6 la sută), în timp ce volumul depozitelor atrase de la persoanele fizice a scăzut cu 34.0 mil. lei (3.6 la sută). Ponderea depozitelor atrase la termen în moneda națională ale persoanelor fizice s-a micșorat de la 63.6 la sută în luna august 2009 până la 59.3 la sută din volumul total al depozitelor la termen în moneda națională atrase pe parcursul lunii de raportare.

În luna septembrie curent depunerile cu termene de la 3 până la 6 luni au constituit 31.5 la sută din total (în descreștere cu 1.6 puncte procentuale), deținând în continuare ponderea cea mai mare în structura depozitelor la termen atrase în moneda națională. În același timp, ponderea depunerilor cu termenul până la 1 lună s-a majorat cu 4.5 puncte procentuale, până la nivelul de 30.1 la sută din totalul depozitelor atrase (graficul nr. 7).

Rata medie a dobânzii la depozitele la termen în MDL s-a micșorat pe parcursul lunii septembrie 2009 cu 2.22 puncte procentuale, constituind 10.77 la sută anual (6.37 la sută – pentru persoane juridice și 13.80 la sută – pentru persoane fizice, în comparație cu 8.85 și 15.36 la sută, respectiv, în luna august 2009).

Graficul nr. 8. Structura depozitelor la termen în valută străină atrase de bănci

În perioada gestionară volumul atras al **depozitelor la termen în valută străină** a constituit 1726.3 mil. lei (echivalentul a 153.4 mil. USD), majorându-se cu 27.3 mil. lei (1.6 la sută) din contul creșterii depunerilor persoanelor fizice cu 37.5 mil. lei, sau cu 2.4 la sută, în timp ce depozitele persoanelor juridice au scăzut cu 10.3 mil. lei, sau cu 9.7 la sută.

În luna septembrie 2009 s-a consemnat o micșorare a ponderii depunerilor cu termene de la 6 până la 12 luni (cu 2.1 puncte procentuale, până la nivelul de 30.0 la sută din total), odată cu creșterea ponderii depunerilor cu termene de la 3 până la 6 luni, care au alcătuit 50.2 la sută din total (comparativ cu 48.7 la sută în luna august 2009) (graficul nr. 8).

În perioada de raportare **rata medie a dobânzii la depozitele la termen în valută străină** s-a situat la nivelul de 4.88 la sută (6.09 la sută pentru persoanele juridice și 4.81 la sută pentru persoanele fizice).

Dinamica indicatorilor monetari

Baza monetară* s-a micșorat cu 1.5 la sută (145.3 mil. lei) în luna septembrie 2009 și a constituit 9543.7 mil. lei. Scăderea bazei monetare a fost determinată de micșorarea activelor externe nete cu 367.3 mil. lei (3.3 la sută).

Banii în circulație** au scăzut de la 7321.1 mil. lei în luna august 2009 până la 7258.2 mil. lei în luna septembrie 2009.

* Baza monetară include banii în circulație (în afara sistemului bancar), rezervele bancare (rezervele băncilor în lei menținute în conturile corespondente la Banca Națională a Moldovei și numerarul în casele băncilor) și depozitele la vedere ale altor organizații la Banca Națională a Moldovei.

** Banii în circulație M0 reprezintă banii în numerar emiși în circulație de către Banca Națională a Moldovei, exclusiv numerarul în casele băncilor și în casa Băncii Naționale a Moldovei.

În structura bazei monetare ponderea banilor în circulație s-a majorat de la 75.6 la sută în luna august până la 76.1 la sută în luna septembrie 2009. În același timp, cota-parte a rezervelor băncilor s-a micșorat de la 24.4 până la 23.9 la sută, respectiv.

Masa monetară M2* pe parcursul perioadei gestionare s-a micșorat cu 44.3 mil. lei, sau cu 0.2 la sută, până la 18426.7 mil. lei. În același timp, **masa monetară M3**** a crescut cu 243.9 mil. lei, sau cu 0.8 la sută și a constituit 29578.9 mil. lei la sfârșitul lunii septembrie 2009 (tabelul nr. 4).

Micșorarea indicatorului M2 a fost determinată de scăderea soldului numerarului în circulație cu 62.8 mil. lei (0.9 la sută), în timp ce soldul depozitelor în moneda națională a

crescut cu 19.1 mil. lei (0.2 la sută). Totodată, soldul instrumentelor pieței monetare s-a redus cu 0.6 mil. lei (21.5 la sută). Depozitele în valută străină (recalculate în lei) s-au majorat cu 288.2 mil. lei (2.7 la sută). Exprimat în USD, acestea au constituit 969.3 mil. USD, cu 0.5 mil. USD superior nivelului lunii precedente. Ponderea depozitelor în valută străină, recalculate în lei, în volumul total al masei monetare (M3) s-a majorat de la 37.0 la sută în luna

Tabelul nr. 4. Evoluția structurii masei monetare la sfârșitul perioadei (mil. lei)

	Dec. 2008	Pondere %	Aug. 2009	Pondere %	Sept. 2009	Pondere %	Creșterea %
MASA MONETARĂ (M3)	31680.74	100.0	29335.07	100.0	29578.94	100.0	0.8
MASA MONETARĂ (M2)	21774.06	68.7	18471.04	63.0	18426.72	62.3	-0.2
BANI ÎN CIRCULAȚIE	7578.66	23.9	7321.07	25.0	7258.24	24.5	-0.9
DEPOZITE LA VEDERE ÎN MONEDA NAȚIONALĂ	4030.54	12.7	3867.14	13.2	3965.01	13.4	2.5
- ale persoanelor juridice	2935.24	9.3	2774.26	9.5	2882.90	9.7	3.9
- ale persoanelor fizice	1095.30	3.4	1092.88	3.7	1082.11	3.7	-1.0
DEPOZITE LA TERMEN ÎN MONEDA NAȚIONALĂ (inclusiv pe termen lung)	10147.99	32.0	7280.23	24.8	7201.43	24.4	-1.1
- ale persoanelor juridice	1845.82	5.8	1171.78	4.0	1128.73	3.8	-3.7
- ale persoanelor fizice	8302.17	26.2	6108.45	20.8	6072.70	20.6	-0.6
DEPOZITE ÎN VALUTĂ STRĂINĂ	9906.69	31.3	10864.03	37.0	11152.22	37.7	2.7
- ale persoanelor juridice	2062.11	6.5	2562.02	8.7	2609.95	8.8	1.9
- ale persoanelor fizice	7844.58	24.8	8302.01	28.3	8542.27	28.9	2.9
INSTRUMENTELE PIEȚEI MONETARE	16.86	0.1	2.60	0.0	2.04	0.0	-21.5

august până la 37.7 la sută în luna septembrie 2009.

Rezervele internaționale nete (convertibile) ale sistemului bancar s-au micșorat cu 7.1 mil. USD, totalizând 971.2 mil. USD. În componența acestora rezervele internaționale nete ale BNM s-au redus cu 56.6 mil. USD, iar cele ale băncilor – s-au majorat cu 63.7 mil. USD.

Rezervele externe ale sistemului bancar în luna septembrie 2009 au însumat 1740.4 mil. USD, majorându-se cu 29.0 mil. USD față de luna precedentă. **Rezervele externe ale BNM** au scăzut cu 12.0 mil. USD, până la nivelul de 1290.5 mil. USD. Obligațiunile externe ale sistemului bancar au constituit 769.2 mil. USD, inclusiv ale BNM (față de FMI) – 342.6 mil. USD ***.

* Masa monetară M2 include banii în circulație (M0), depozitele în lei moldovenești și instrumentele pieței monetare.

** Masa monetară M3 include masa monetară M2 și depozitele în valută străină ale rezidenților exprimate în lei moldovenești.

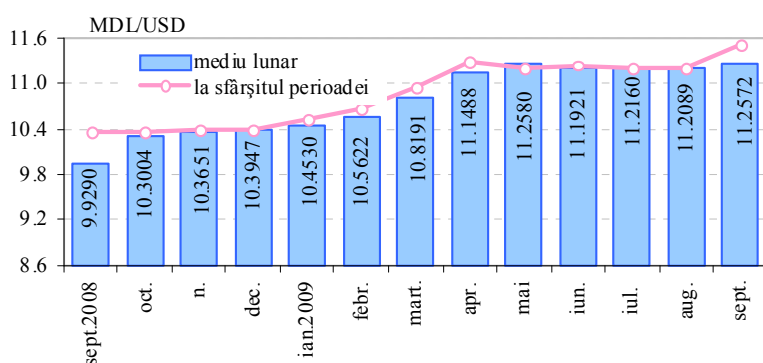
*** inclusiv dobânda calculată

Activele interne nete ale sistemului bancar s-au redus cu 119.8 mil. lei (0.6 la sută). În luna septembrie 2009 cererile de plăți față de Guvernul Republicii Moldova ale sistemului bancar au crescut cu 170.4 mil. lei (7.4 la sută).

Piața valutară

Cursul oficial mediu lunar al leului moldovenesc în raport cu dolarul SUA s-a depreciat de la 11.2089 lei moldovenești pentru 1 dolar SUA în luna august până la 11.2572 lei moldovenești pentru 1 dolar SUA în luna septembrie 2009 (graficul nr. 9).

Graficul nr. 9. Cursul de schimb MDL/USD

Cursul oficial al leului moldovenesc s-a depreciat de la 11.2137 lei moldovenești pentru 1 dolar SUA la începutul lunii septembrie 2009 până la 11.5049 lei moldovenești pentru 1 dolar SUA la finele lunii gestionare.

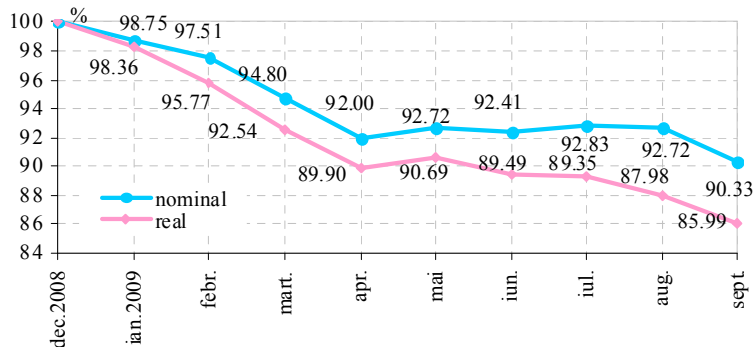
Cursul oficial mediu lunar al leului moldovenesc în raport cu euro s-a depreciat de la 15.9741 lei moldovenești pentru 1 euro în luna

august până la 16.3879 lei moldovenești pentru 1 euro în luna septembrie 2009. La începutul lunii cursul oficial al leului moldovenesc în raport cu euro a fost de 16.0961 MDL pentru 1 euro, iar la sfârșitul lunii – 16.7483 lei moldovenești pentru 1 euro.

Cursul oficial mediu lunar al leului moldovenesc față de rubla rusească s-a depreciat de la 0.3543 lei pentru 1 rublă rusească în luna august până la 0.3657 lei pentru 1 rublă rusească în luna septembrie 2009. La începutul lunii gestionare cursul oficial al leului moldovenesc față de rubla rusească a constituit 0.3551 lei pentru 1 rublă rusească, iar la sfârșitul lunii – 0.3816

lei pentru 1 rublă rusească.

Graficul nr. 10. Evoluția lunară a cursului de schimb nominal și real (dec. 2008=100%) în raport cu USD

La finele lunii septembrie 2009 în comparație cu finele lunii decembrie 2008 leul moldovenesc în raport cu dolarul SUA s-a depreciat în termeni nominali cu 9.67 la sută (cotare indirectă*), iar în termeni reali – cu 14.01 la sută (fiind direct proporțională nivelului inflației din Republica Moldova și invers proporțională nivelului inflației din SUA (graficul nr. 10).

* Dolari SUA pentru un leu moldovenesc

Volumul total de dolari SUA tranzacționați pe piața interbancară de către bănci în luna septembrie 2009 a constituit echivalentul a 158.4 mil. dolari SUA, majorându-se cu 37.8 mil. dolari SUA față de luna precedentă (în luna august 2009 acest indicator s-a cifrat la 120.6 mil. dolari SUA). Pe parcursul perioadei de gestiune rulajul tranzacțiilor efectuate de către Banca Națională a Moldovei pe piața interbancară a constituit 58.5 mil. dolari SUA, majorându-se față de luna august 2009 cu 18.5 mil. dolari SUA.

Rulajul total al tranzacțiilor de cumpărare/vânzare contra MDL a principalelor valute străine efectuate în luna septembrie 2009 pe piața valutară internă a însumat echivalentul a 926.5 mil. dolari SUA și s-a majorat cu 12.4 la sută comparativ cu luna precedentă (echivalentul sumei de 824.6 mil. dolari SUA). Cumpărările contra MDL ale principalelor valute străine pe piața valutară internă au totalizat echivalentul a 456.4 mil. dolari SUA și vânzările – echivalentul a 470.1 mil. dolari SUA. Comparativ cu luna precedentă, în luna septembrie 2009 cumpărările contra MDL s-au majorat cu 6.8 la sută, iar vânzările – cu 18.4 la sută.

Din rulajul total, tranzacțiile în dolari SUA au constituit 55.7 la sută, în euro – 41.0 la sută, în ruble rusești – 2.9 la sută, în hrivne ucrainene și în lei românești – cu câte 0.2 la sută. Comparativ cu luna august 2009, în luna de raportare ponderea rulajului în dolari SUA s-a majorat cu 4.4 puncte procentuale, iar cea a rulajului în euro s-a diminuat cu 4.0 puncte procentuale.

La 30 septembrie 2009 stocul datoriei aferente creditelor recepționate de la FMI a constituit echivalentul a 156.3 mil. dolari SUA.

În luna septembrie 2009 nu au fost planificate plăți externe de către BNM în vederea deservirii împrumuturilor acordate de către FMI.

La 30 septembrie 2009 stocul datoriei externe private supuse notificării la Banca Națională a Moldovei (inclusiv arieratele de dobândă) a constituit echivalentul a 1247.1* mil. dolari SUA, majorându-se cu 11.1 mil. dolari SUA în comparație cu finele lunii august 2009 (echivalentul a 1236.0* mil. dolari SUA).

* Sursa DMFAS 5.3 la data de 12.10.2009. La 18.01.2009 a intrat în vigoare Legea privind reglementarea valutară nr.62-XVI din 21.03.2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 127-130, art. 496), conform căreia în operațiunile aferente investițiilor directe, inter alia, se includ și împrumuturile/creditele pe termen lung (pentru o perioadă mai mare de 5 ani) în scopul stabilirii sau menținerii legăturilor economice durabile. Astfel, stocul la 30.09.2009 a fost diminuat cu suma creditelor menționate.